

I. sz. tájékoztató... /1946. II/4. B. sz. módosítás

Az ügyet 1946. évi július hó 4-én referálta Kiss Roland államtitkár úrnak, aki úgy rendelkezett, hogy addig, amíg idevonatkozólag a Minister Uról újabb utasítást nem kap, az ügyben az osztály részéről a munkálatait megállósíthat kell.

Ezen után történt, hogy a Ministerelnökség részéről a székhely autonómia ügyében 1946. évi július hó 2-án újabb értekezletet hívtak össze.

Az értekezlettel kapcsolatban a Ministerelnökség részéről Mihó Tibor osztálytanácsos a család Feljegyzést készített, amelyet Sologyi Gyula miniszteri tanácsosnak adott át.

A feljegyzésben foglaltak alapján további rendelkezést kérünk Kiss Roland államtitkár úrtól, aki a Minister Ur utasítása alapján közölte, hogy a székhely autonómia ügyében a belügyminiszterium nem foglalt állást máig, amíg az összehívás a tervezet elkészítését nem rendeli el. Emelt szóvalunk ezidőse rint csak az adatgyűjtésekre szorítkozzék, illetőleg a Ministerelnökség részéről és Sologyi Gyula miniszteri tanácsosától az 1946. évi július hó 9-én megtartott értekezleten átvett tervezet tanulmányozza.

Ez alapján feljegyzésünk a következőkben készült:

A Ministerelnökség III. osztályán a székhely autonómiaról készült egyezmény tervezet egy példányát átadta a belügyminiszterium tervezet készítésére.

osztályának hozzászólása és annak közlése ve-
gett, hogy a belügyi igazgatás körében milyen
ügyek vannak ^{szükség} ~~előre~~be utalandók.

Kiss Roland államtitkár úr útján a Miniszter
Úrtól vett utasításnak megfelelően a belügyi minis-
terium a tervezet és az ügykörök szétválasztása kér-
ésében az állásfoglalást mellőzi. Abban az esetben,
ha a kormány a tervezet elkészítését rendeli el, a
belügyi tárcsa körében a követhető megfontolások me-
rülhetnek fel:

I.

A 3. cikkkel kapcsolatban felvetődik az a kér-
des, hogy szükséges-e külön tartományi illetőség be-
vezetése.

A illetőség elcsúszt intézmény és nagy adminisztrá-
ciót kíván meg a tartományi illetőség nyilvántar-
tása.

A tervezetben az illetőséggel egybekötött jog-
hat - külön illetőség bevezetése nélkül - biztosítani
lehetne azokat, akiknek a tartományi képviselők meg-
választásánál szavazójoguk van.

Le mégis fennmaradna a külön illetőség, úgy a
3. cikk szerzőssége onnan lényegesen átszűkítésére, szor-
ról. A jelenlegi szöveg fenn nem tartható.

A 4. cikk második bekezdésében a közérdektől
stb. megsemmisítésével kapcsolatban hiányzik a helyi
önkormányzatok szervezetének megállapításáról /rendel-
kezés.

57
Nem ismerjük, hogy Románia ezidőszámtól,
fenntartotta-e a községi illetőséget, ha ott már
községi illetőség nem volna, úgy természetesen az
autonóm területen sem lehetett fenn.

A 8. cikk kapcsolatban felmerül, hogy a bi-
rodalom stb. szervezésének megállapítása is autonóm
területre tartozik-e vagy csak az állam törvényei
szerint szervezett bíróságok stb. működésének a biz-
tosítása ^{tartozik autonóm hatáskörbe, nevezetesen}
a bírák és a többi személyzet kinevezése,
az állam előfeltételek biztosítása, szóval az ami
a kormányzat körébe tartozik.

A 13. cikk az állam igazgatás körébe nem
veszi fel a pénzügyt, már pedig alig valószínű, hogy
a pénzügyt nem lehetne tartani az autonómia részéne,
híthogy ~~autonómia~~ pl. az adórendszernek az állam
egész területén ^{egységesnek} kell lennie.

A népjóléti vonatkozású ügyekkel kapcsolatban
meg kell jegyezni, hogy az általános szociális ügyek-
nek a szociális ügy csak egy kisebb területe s így állam-
kieválás felraértésre van okot.

A 15. cikk felvetődik az a kérdés, hogy
a bírák, tisztviselők és egyéb alkalmazottak elölma-
zolásának módját az autonóm törvények állapítja-e
meg.

A 16. cikkben szó van a választójog egyik kelleke a
tartományi illetőség, ami a 3. cikkhez fűzött észre-
vétel szerint szűkebb.

A második bekezdésben szó van arról, hogy van, mert
nem állhat meg csupán az intézkedés lehetőségén, ha
kedvet, mert nyilvánvaló, hogy az a jog az állam
hatásköré tartozik, az autonómia hatásköré kell.

A területnyugulás felosztásának jogáról
kepeslettel felvetődik a kérdés, hogy ez a jog
állam és egyéni-e vagy csak meghatározott esz-
társaké. ~~4~~

A 17. cikkben a területnyi kormányzatok cső-
a területi felelőssége van szabályozva, nyitott kér-
des a területi és a jogi felelőssége ~~felvetődik~~
az államnak, ~~területi és a jogi~~

A 18. cikk szövegének ~~harmadik~~ ~~szövege~~

A 20. cikk kapcsolatban tisztázást kíván,
hogy az autonóm hatáskörbe tartozó ügyek általában
végsőfokon a ~~Román~~ minisztériumhoz tartoznak,
legalább is a cikk második bekezdése erre enged kö-
vetkeztetni. Nyilvánvaló, hogy nagyobb számban lesz-
nek ügyek, melyek mint sajátos autonóm ügyek, ter-
mészetüknél végsőfokon az autonómia körében nyernek
~~befejezést~~.

A 21. cikk első bekezdése az ügyek költség-
vetéséről szól. Ez nyilvánvalóan ellentét, mert költség-
vetése az önkormányzatnak van, viszont arra fel kell
venni mindazokat a kiadásokat, melyek az önkormány-
zat körébe utalt ügyekkel kapcsolatban merülnek fel.

Ez a tervezetnek egyik legfontosabb része. A
pénzügyi minisztérium által ajánlott megoldásban tisztá-
zandó, hogy a román állam általános költségvetéséből meg-
szólásra kerülhetnek-e azok a kiadások, melyek olyan
ügyekkel kapcsolatban merülnek fel, melyek az autonóm
területén is az államigazgatás körében maradnak, továbbá,
hogy így a rendes, mint a rendkívüli kezelésbe felvett
kiadások megszólásra kerülnek-e. Továbbá a pénzügyi szö-

II. 5. Bekezdés C. /1946. II/4. B. M. V. 1946. II/4. B. M. V. 1946. II/4. B. M. V.

szerűségi és mások ki, mintha az autonómia léte-
sége ~~szé~~ csak az állami honvédelmi katonai
köszönt megegyeztet.

az autonómia bevételét forrásait teljes pontos-
sággal felsorolva a leg. leh. A lényeg az adó-
tár jogán van vagyis, hogy az autonómiát megilleti
- az állami állati igénybevetett adók, díjak stb. ki-
vételével - az önálló adóztatás joga és a jogkörben
az autonómiát illető közszolgáltatásokat beszámol
be.

Egyébként a 21. cikk második bekezdésében
hiányzik a jobb felsorolása előtt az "állami" jel-
ző.

II. Az 5. cikkben felsorolt ügyeken
felül a belügyi körökben az autonóm hatóságok
állami leg. állati szolgálhat a következő ügyek:

[i. az autonóm közigazgatási hatóságok és e-
gyéb szervek, ideértve a helyi önkormányzatok szer-
veit is, eljárási, ügyviteli, pénz- és ügyviteli
szolgálati és mások szabályok megállapítása]

2. a tartományi és a helyi önkormányzati al-
kalmazottak képzésére tanfolyamok szervezése és fen-
tartása.

3. A helyi önkormányzatok felett a felügyelet
gyakorlása.]

4. az autonóm államhatárait felett a felü-
gyelet és a felügyeleti jogkör gyakorlása. Ezzel kapcsolat-
ban rá kell mutatni az állami leg. felügyeleti jogra

5. A székelyföldön lévő csapatbányák és
alakok feletti a felügyelet gyakorlása.

6. A belügyi igazgatásban mindennemű egy-
gyűjtés elvégzése.

7. A tartomány címerének és lobogójának rag-
asztása, használata.

8. Anyakönyvek vezetése.

9. Város és községrendezési ügyek.

10. Gyámügyek.

11. A személyi és a vagyoni biztonság fenntar-
tása, a ~~tartományi~~ rendőrség megszervezése, működé-
se. (Az állam biztonságára vonatkozó rendészeti te-
endők ellátása és a külföldiek rendészeti ^{rendszere} ~~ügye~~
feladat.)

~~A tartományi rendőrség szervezetére és mű-
ködésére vonatkozó szabályok megállapítása.~~

12. A megelőző rendészet körében, ideértve
a rendőri jog körébe tartozó jogszabályok szóc-
tatását és, az anyagi és eljárási jogszabályok meg-
állapítása.

13. A rendőri büntetőhírközlés.

14. Közvetlen intézkedések, intézkedések, üzenet,
villámtelefon letétele és fenntartása.

III.

A székely autonóm tartomány területére néz-
ve három székely terület területére nézve
három székely terület területére nézve
szított, melyet 1./ alatt írtak le a területük.

IV.

Csik, Háromszék, Maros-Torda és Udvardi
területek a vonatkozólag a belügyi körök körében az

1941-1944. években előtérnyezett államhatalmat,
valamint az említett vármegyék és a területükön le-
vő városok és községek, valamint Horosádcsirhely tñ.
város háziorvosi adatait a 2./ alatt lejegyzett öns-
szedésekben tartalmazták.

1946. évi 13.

filas
m/15

totus

W. B. ...

Jelentésünket 1946. évi július hó 17-én bemu-
tattuk Kiss Roland államtitkár urnak, aki azt el-
fogadta és felhatalmazást adott, hogy az abban fog-
laltakat - mint adatokat és tájékoztatást - előszó-
val közöljük a miniszterelnökséggel azzal, hogy a
belügyminisztérium az autonómia ügyében állást nem
kiadón foglalní.

Ez 1946. évi július hó 18-án megtörtént, aminek
utána Kiss Roland államtitkár urtól kapott utasítás
alapján terveztetik a tulajdoni kiadvány.

Klimentás.

Tárgy: A Székelyföld önkormányzata.

Miniszterelnökség.

A Székelyföld önkormányzatáról és
szített egyezmény tervezetre vonatkozóan
értesitem Miniszter Urat az alábbiakról.

A 3. cikkkel kapcsolatban felvetődött
az a kérdés, hogy szükséges-e külön tarto-
mányi illetőség bevezetése.

MINISZTER ELNÖKSÉG
JULIUS 1946

az illetőség elavult intézmény és nagy adminisztrációt kíván meg a tartományi illetőség nyilvántartása.

A tervezetben az illetőséggel együtt járó jogokat - külön illetőség bevezetése nélkül - biztosítani lehetne azoknak, akiknek a tartományi képviselők megválasztásában aktív választójoguk van.

Egyébként a szövegből nem tűnik világosan, hogy az a/ és b/ pont két önálló jogcím, ezért a két pont közé "vagy" szócskát kell iktatni. Továbbá a szöveg nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy az illetőség meddig áll fenn, mikor szűnik meg, hogyan alakul a feleség illetősége.

Az 5. cikk második bekezdésében hiányzik a felsorolásból a helyi önkormányzatok szervezetének a megállapítása. T
kell érteni "a közigazgatási hatóságok és szervezetek megszervezése" alatt ~~érteni~~, nevezetesen magának a szervezetnek a megállapítását nem csak a működés biztosítását pl. a tisztviselők alkalmazását, az anyagi eszközök biztosítását stb.

Az utóbbi kérdés felmerül a 8. cikkben a bíróságokkal kapcsolatban is.

A 15. cikkkel kapcsolatban felvetődik, hogy a fontos - pl. házassági ~~közvetlen~~ közlekedés

T. Sz. intézményeinek,
meg

utak létesítéséről és fenntartásáról való gondoskodást el lehet -e vonni az államtól.

A 18. cikkben az általános szociális ügyek mellett a szegényügyek külön feltüntetése félreértésre adhat okot, mert a szegényügy a szociális közigazgatásnak csak egy kisebb területe.

A 19. cikkkel kapcsolatban felvetődik, hogy kizárólagossággal autonóm hatáskörbe tartozhat-e az állami adók kivetése stb.

A 21. cikk a/ és b/ pontja között ellentmondás van, mert a szerint a tartomány területén beszedett állami adók az autonomia bevételei s ugyanekkor az államtól hozzájárulást is kapna az ~~állam~~ ^{autonomia}. Egyébként a bevételi források taxatív felsorolása nem célszerű s arra szükség nem is igen van.

A 25. cikkénél felvetődik az a kérdés, hogy a bírák, tisztviselők és egyéb alkalmazásának módját az autonóm törvényhozás állapítja meg. Nem tartalmaz rendelkezést a tervezet, hogy az autonomia tisztviselőire stb. vonatkozó jegyzelmi szabályok megállapítása az autonómiához tartozik-e.

~~Nem tűnik ki továbbá.~~ Figyelemmel arra, hogy az autonomia tisztviselői az államigazgatás körébe tartozó lényeges feladatok

Tanulmány vizsgálat,
ky

kat is látnak el, pl. a pénzügyi és köz-
ügyi közigazgatás körében, in állam-
gyakorolja majd felettük legalább is az
feladatköröket illetőleg a felügyeleti jo-
gát. Itt a kormányzó felügyeleti jogkora
nem jöhet figyelembe, mert a kormányzó az
önkormányzat embere.

A 26. cikkben a választójog egyike
kelléke a tartományi illetőség, ami a
cikkhez fűzött észrevétel szerint elmar-
adna.

A második bekezdésben szövegezés al-
ba van, mert nem állhat meg csupán az in-
tézkedés lehetősége /"intézkedhet"/, mert
nyilvánvaló, hogy ha ez a jogkör az auto-
nómiához tartozik, az autonómiának intéz-
kednie kell.

A tartománygyűlés feloszlatsának
jogával kapcsolatban felvetődik az a kér-
dés, hogy ez a jog általános érvényű-e
vagy csak meghatározott esetekre szól.

A 27. cikkben a tartományi kormány-
zónak csak a politikai felelőssége van sze-
bályozva, nyitott kérdés marad, hogy a
büntetőjogi és magánjogi felelőssége ta-
kintetében az általános törvényeknek van-
alávetve.

A 28. cikk szövegezése nem szabados,
mert a lakosság aránya nem a székely kö-
pisselők számára, hanem csak azok arány-
ra szolgál alapul.

4. A székelyföldön lévő alapítványok és alapok felett a felügyelet gyakorlása.

5. A belügyi igazgatásban mindenféle adatgyűjtés elvégzése.

6. A tartomány elmerének és lobogójának megállapítása, használata.

7. Anyakönyvek vezetése.

8. Város és község rendései ügyek.

9. Gyámügyek.

10. A személyi és a vagyoni biztonság fenntartása, rendőrség szervezése, működése./az állam biztonságára vonatkozó rendészeti teendők ellátása és a külföldiek rendszete mindenféleképpen állami feladat./

11. A megelőző rendészet körében, ideértve a rendőri jogkörébe tartozó jogosítványok szabályozását is, az anyagi és eljárási jogszabályok megállapítása.

12. A rendőri büntetőbíráskodás.

13. Kozscélú intézetek, intézmények, üzemek, vállalatok létesítése és fenntartása.

A tervezet nem tartalmaz rendelkezést a belügyi tárcza körében a következő ügykörök ellátása tekintetében:

1. Az autonóm közigazgatási hatóságok és egyéb szervek, ideértve a helyi önkormányzatok szerveit is, eljárásaira, ügyvitelére, pénz- és vagyonkezelésére vonatkozó szabályok megállapítása.

2. A tartományt és a helyi önkormányzati alkalmazottak képzésére tanfolyamok szervezése és fenntartása.

3. A helyi önkormányzatok felett a felügyelet gyakorlása.

Háromszék, Csik, Maros-Torda és Udvarhely vármegyék területén az u. n. össze-
csatolás ideje alatt a belügyi tárcza körében
eszközölt ^{hiadástól} kérdésekről, valamint az említett
vármegyék és azok területén lévő városok és
községek, továbbá Marosvásárhely törvényhatósági
jogu város háztartási adatairól készült
kimutatásokat csatoltan megküldöm.

Budapest, 1946. július 18.

II:

/Háttírat az I. másolatára./

Külügyminiszternek.

A miniszterelnök urhoz intézett átíratomat Miniszter Úrral közlöm.

Budapest, 1946. július 18.

946. V. 1946.

